

Erfaringer; Fabrikker ville jo komme i Virksomhed, og gjennem den Maade, hvorpaa Kontrollen udøves og Fabrikationen drives, ville vi faae et sikkere Jodfæste at staa paa, hvorigjennem vi om nogen Tid kunne komme til at revidere disse Bestemmelser, hvis det behøves. — Jeg skulde tage meget feil, om mine Ord faldt forrige Gang saaledes, at jeg derved, som en æret fynsk Lands-tingsmand (W. Peterfen) mente, skulde have antydnet, at jeg ved denne Revision netop havde tænkt paa, at der skulde fremkomme skarper Bestemmelser. Det var ikke min Mening; har jeg sagt det, maa det have været en Fortalelse, men jeg tror ikke, at jeg sagde det. Jeg antydede udtrykkelig, at her havde vi et Udgangspunkt med Udgang til forskjellige Lempestes, og naar Erfaringen havde viist, hvorledes det Hele gik for sig, vilde man være i Stand til med større Sikkerhed at dømmen om dette Spørgsmaal, end det var muligt i Dieblisset. Vi ere i det Hele her tillands — det hænger sammen, med vor hele Karakter — ikke tilbøielige til at give Administrationen for stor Myndighed; vi ere snarere tilbøielige til for meget at lytte til de Klager, der fremkomme fra de enkelte Mænd lige overfor en Bestyrelse, og jeg er vis paa, at Klager ville fremkomme, dersom der maatte vise sig Grund dertil. Det er ikke svage Indretninger, som det her gjælder om, det er efter vore Forhold mægtige Foretagender, der er Spørgsmaal om, saa dersom virkelig Administrationen skulde, uden at ville det paa nogen Maade, træde dem for nær, er jeg fuldkommen sikker paa, at disse Institutioner ikke ville savne Leilighed til at gjøre deres Klager og Anker gjældende først for Ministeren, dersom den nærmeste Bestyrelse i saa Henseende skulde gaa dem for nær, og dernæst for Rigsdagen, dersom de maatte mene, at Ministeren ikke tog tilbørligt Hensyn til de fremsatte Klager. Det jeg altsaa meget paafikser det Slutningsresultat, hvortil det ærede Medlem kom, kan jeg derhos ikke andet end tro, at vi virkelig for Tiden med fuld Føie kunne forsvare at lade Erfaringen vise, hvorledes disse Bestemmelser ville virke, naar de komme til Anvendelse, lige overfor de Fabrikker, som allerede ere under Bygning.

Brasch: Jeg tror, at den ærede Minister ganske rigtig har gjort opmærksom paa, at der i § 5 er en Bestemmelse, som vistnok er fuldstændig tilstrækkelig lige overfor den Hensigt, som det høitærede kongevalgte Medlem har gjort. Det ærede Medlem gjorde den Hensigt, om Ministeren vilde tage under Overveielse, om der ikke senere kunde indtræde en vis Lettelse i Kontrolforanstaltningerne; men jeg er enig i, at § 5 indeholder alt Fornødent, idet den har denne Bestemmelse med Hensyn til den Fabrik, der for Dieblisset er under Anlæg. Man behøver vist ikke at se hen til, hvilke Foranstaltninger der ville være, at træffe overfor andre nye Fabrikker,

thi man kan med temmelig Sikkerhed sige, at det vil have sit Beroende med denne ene Fabrik. — Jeg kunde gjerne have undladt at tage Ordet, thi det ærede 2det Medlem for 6te Rreds (W. Peterfen) har udførlig udtalt sig om den hele Situation. Den høitærede Minister har ladet de Betragtninger ligge, som fremkom fra det ærede Medlems Side, og jeg tror ogsaa, at det vilde være meget vanskeligt at imødegaa dem. Det ærede Medlem har med megen Styrke fremhævet, at, da man gik ind paa at anlægge en saadan Fabrik som den, der nu er under Opførelse, gjorde man sikker Regning paa, at der vilde blive taget noget Hensyn til, hvorledes man i andre Lande havde forholdt sig overfor denne Industri. Det ærede kongevalgte Medlem lige over for (Fischer) siger, at han billiger Lovforlagets Princip i dets Helhed, men det kunde dog være, at han vilde give sin Tilslutning til Lovtæller i en vis Periode. Sa, deri ligger Pointet, i Lovtæller i en vis Periode, i den Periode, medens den hele Fabrikation endnu er i sin Borden, thi de tage uhyre feil, der mene, at en Industri saaledes paa een Gang kan springe frem sig og færdig, paa Grundlag af Erfaringer, der ere gjorte i andre Lande. Om ogsaa Industrien er berettiget, er der ganske vist Omstændigheder her, som gjøre, at man arbejder under vanskelige Forhold, i alt Fald i Begyndelsen, end man arbejder i andre Lande, og det var egentlig det Æneste, man attraaede, at Lovgivningsmagten vilde gjennem en moderat Skala lade Beskatningen i en ganske kort Periode stige op til fuld Beskatning; men i Stedet for dette fremlægges der nu en Lov, der i fuldeste Omfang paabyder den højeste Grændse af Beskatningen, som man kan tænke sig. — Det er naturligt, at man, før man indlød sig paa en saadan Fabrikation, søgte Kundskab om Forholdene i andre Lande, men selv om man kendte de Kontrolbestemmelser, som gjælde i andre Lande, vilde man ganske sikkert kunne være en begrundet Tvivl om, hvorvidt man ville finde Anledning til at indføre disse Bestemmelser i samme Omfang her tillands; thi med Hensyn til den eneste Accise, som vi nu have her i Landet, Brændevinsbeskatningen, har man altid sagt, at der fandt et meget skarpt Tilsyn Sted; men det, jeg vil ikke sige odiøse, thi det er maasse et for stærkt Udtryk, men byrdefulde Tilsyn, som dermed finder Sted, er dog aldeles forsvindende i Sammenligning med den Kontrol, som her skal indføres. Den høitærede Minister har vel sagt, og det med en vis Grund, at den frie Rørelse ikke er forhindret ved denne Kontrol; men den er i den Grad pinlig, den stiller Fabrikanten i en i den Grad trykkende Situation, at jeg personlig albrig skulde have dermed at gjøre, og jeg kan slet ikke indse, at man, dersom man virkelig vilde have, at en saadan Industri skulde have nogen Fremgang her i Landet, da kunde have nogen Betænkning ved